

УДК 338.242.4(422)

DOI: <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2024-2-81/34-40>

Левчук О. В., кандидат економічних наук, доцент (0000-0002-2827-2134)

Центр воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України, Київ

Тенденції у розвитку ОПК України та здійснення оборонних закупівель в умовах відбиття збройної агресії РФ проти України

Резюме. Проаналізовано процес забезпечення потреб Збройних Сил України та інших військових формувань новітнім озброєнням, військовою та спеціальною технікою. Розглянуто актуальні питання реорганізації вітчизняного оборонно-промислового комплексу. Особливої уваги потребує приведення правової бази до вимог сьогодення для ефективного, оперативного та якісного витрачання бюджетних коштів на потреби оборони.

Ключові слова: оборонні закупівлі; сектор безпеки і оборони; озброєння, військова та спеціальна техніка; державне оборонне замовлення; оборонно-промисловий комплекс; нормативно-правові акти.

Постановка проблеми. Удосконалення сектору безпеки і оборони завжди привертало чималу увагу і стало елементом співпраці у сфері міжнародної безпеки та розвитку. В умовах широкомасштабної агресії Російської Федерації (РФ) проти України підвищується роль сектору безпеки і оборони у збереженні територіальної цілісності нашої держави.

Створення належної системи розвитку вітчизняного сектору безпеки і оборони є основним гарантом зміцнення обороноздатності України, що неможливо без міжнародного військового співробітництва. Суттєве удосконалення системи переозброєння Збройних Сил України (ЗС України) та інших військових формувань, а також суміжних сфер, які мають відношення до озброєння і технологій подвійного використання, зумовлюють актуальність даного дослідження.

Важливим у цьому аспекті є створення дієвого механізму нормативно-правового регулювання процесу здійснення оборонних закупівель озброєння, військової та спеціальної техніки. Останній має бути надійним запобіжником у спробах незаконним способом заволодіти значними бюджетними коштами та дати змогу швидко і безперешкодно здійснювати необхідні закупівлі як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках озброєння, військової та спеціальної техніки (ОВСТ).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням реформування воєнно-економічної складової сектору безпеки і оборони присвячено праці [1–5]. Зокрема зазначено, що серед головних передумов забезпечення національної безпеки та подальшого економічного розвитку держави необхідно приділяти посилену увагу впливу

оборонних витрат на розвиток національної економіки.

Проте деякі аспекти забезпечення безперервності та послідовності вирішення практичних завдань, пов'язаних з переосмисленням ролі оборонно-промислового комплексу (ОПК) в контексті нейтралізації загроз національній безпеці України, інтенсифікації економічного розвитку, поле нормативно-правового регулювання в умовах євроатлантичної інтеграції потребує більш детального вивчення.

Метою статті є дослідження стану існуючих і формування нових тенденцій у розвитку ОПК України та здійснення оборонних закупівель в умовах відбиття збройної агресії РФ проти України.

Виклад основного матеріалу. Досягненню поставленої мети підпорядковано такі завдання:

аналіз нормативно-правового регулювання процесу оборонних закупівель та імпорту ОВСТ для потреб ЗС України та інших військових формувань України;

дослідження світових тенденцій змін у структурі торгівлі зброєю;

визначення основних тенденцій розвитку ОПК України та здійснення оборонних закупівель в умовах відбиття збройної агресії РФ проти України.

Як свідчить світова практика, виробництво ОВСТ в Україні має важливе значення не тільки для сектору безпеки і оборони держави, але й для зростання економіки в цілому. Це обумовлено:

по-перше, оборонна промисловість, або ОПК є високотехнологічним сектором, а його розвиток – основою обороноздатності

держави, що впливає на інші галузі промисловості;

по-друге, розвиток ОПК передбачає обмін сучасними технологіями на ринку та безпосередньо впливає на стан переоснащення сил оборони;

по-третьє, протягом останніх десятиліть набрала обертів тенденція переходу оборонних технологій у приватний сектор і навпаки, приватних – в оборонний сектор національної економіки.

Незважаючи на значний потенціал ОПК, який Україні дістався після розпаду СРСР, наша держава фактично нічого не робила для його ефективної модернізації та перетворення у високотехнологічне національне надбання [1]. До того ж ключовими проблемами залишаються питання ефективності управління ОПК, нормативно-правове регулювання процесу здійснення оборонних закупівель, використання ініціатив приватного сектора, залучення іноземних та вітчизняних інвестицій, приватизація частини комплексу.

Упродовж останніх років у розвитку вітчизняного ОПК склався вражаючий дисбаланс, пов'язаний з тим, що всередині комплексу діють непрозорі, утаємничені та орієнтовані переважно на державні підприємства, умови закупівель.

Найбільш негативними наслідками цього є неконкурентоспроможні умови для приватних підприємств і непривабливість українського ринку для іноземних компаній.

В українській оборонній промисловості склалася парадоксальна ситуація. За всіма правилами, у цю галузь в умовах ведення війни мають вкладатися мільярдні інвестиції [2]. На практиці досі не зроблено реальних кроків із формування нової військово-технічної політики держави, нормативно-правового регулювання діяльності підприємств ОПК та процедури оборонних закупівель. Вітчизняна ідеологія переозброєння та система закупівель ОВСТ має певні обмеження, які проявляються у недостатності ресурсів, стриманості іноземних (зокрема, західних) компаній щодо передачі технологій виготовлення ОВСТ Україні та частковою готовністю української влади до розгорнутої воєнно-економічної співпраці з іноземними державами [3].

В Україні існує система прихованого лобізму. Окремі приватні підприємства або належать представникам влади, або нею контролюються. Існує не менше десятка приватних структур, які довели здатність виробляти конкурентоспроможну продукцію й

рідкісну номенклатуру ОВСТ. Найчастіше вартість аналогічних робіт на державному підприємстві коштує значно дорожче, ніж на приватному [4].

Негативним чинником вітчизняного ОПК є те, що він не здатен забезпечити необхідну частину потреб сил оборони у найважливішій номенклатурі ОВСТ [5], що в грошовому еквіваленті складає від 60 до 70 відсотків.

До зазначеної проблеми слід додати брак ресурсів і планування фінансування за рахунок спецфонду, який, частіше за все, не наповнюється. Станом на середину 2019 року Міністерство оборони України заявляло про несвоєчасне та можливе недофінансування потреб оборони загальним обсягом 6,5 млрд грн, із яких близько 500 млн грн було витрачено на утримання особового складу ЗС України.

Однією із найгостріших проблем у відносинах державних замовників з АТ “Українська оборонна промисловість” залишається неспроможність останнього здійснити якісні та у достатній кількості поставки ОВСТ для ЗС України та інших військових формувань. Одним із елементів існуючої системи оборонних закупівель є замовлення ОВСТ силами оборони через вітчизняних суб’єктів господарювання, яким в установленому законодавством порядку надані повноваження на право здійснення імпорту товарів, робіт і послуг оборонного призначення, у тому числі товарів, робіт і послуг оборонного призначення, які містять відомості, що становлять державну таємницю. Разом з тим, на період дії правового режиму воєнного стану, Постановою Кабінету Міністрів України від 09 березня 2022 р. № 237 “Деякі питання діяльності Державного концерну “Укроборонпром”, певні підприємства виключено зі складу Державного концерну “Укроборонпром” та передано до сфери управління Міністерства оборони України [6].

Ще одним проблемним напрямом, який потребує негайного вирішення, поряд з необхідністю отримання сучасного озброєння, є навчання власних фахівців. На сьогодні Міністерство оборони України (Міноборони), Міністерство внутрішніх справ України (МВС) та інші силові відомства постійно поглиблюють співпрацю із зарубіжними партнерами. Так, у Франції було підписано договори про купівлю сучасних гелікоптерів для потреб Національної гвардії України (НГУ) та Державної служби з надзвичайних

ситуацій (ДСНС) паралельно із набуттям вітчизняними пілотами досвіду керування новою технікою [7]. Водночас, відсутність бази з обслуговування та ремонту значно підвищує вартість експлуатації цих виробів; також відсутнє навчання фахівців.

Крім того, відсутність транспарентності з тендерами на закупівлі і відсутність належного нагляду (парламентського і демократичного цивільного контролю) та можливість перевірити іноземного виробника чи постачальника на предмет поставок товарів оборонного призначення у сфері оборонних закупівель створюють умови щодо можливості втрати бюджетних коштів (виникнення шахрайських дій). Наприклад, у період дії правового режиму воєнного стану, наприкінці 2022 року Міноборони уклало державний контракт з маловідомою українською компанією “Львівський арсенал” на закупівлю мінометних мін на суму 1 380 000 000 грн (37 500 000 \$). Відповідно до умов контракту, Міноборони заплатило попередню оплату майже 100 %. Згідно з умовами контракту компанія надала відповідні документи про можливість поставки товару (експортну ліцензію, видану іноземною державою) та фотозвіт про наявність товару. Перша поставка товару мала відбутись протягом місяця після підписання контракту, але міни не поставлено навіть протягом року з моменту підписання угоди [8].

Можна навести ще один приклад, а саме ситуацію, де Міноборони у грудні 2022 року вже напряму з іноземною компанією “WDG promet d.o.o.” уклало контракт на поставку танкових снарядів на суму 32 700 000 \$, з попередньою оплатою 10 %. Однак і цей контракт також не було виконано.

Усередині ОПК України домінують непрозорі, неконкурентоспроможні для підприємств малого і середнього бізнесу, умови. Менеджери західних оборонних компаній, які вивчають можливості роботи на українському ринку, досі стримано ставляться до перспективи інвестування, оскільки їм пропонують неприйнятні форми співпраці. Аналогічно іноземні оборонні підприємства сприймають пропозиції щодо проєктів, у яких 51-відсотковий пакет має належати українській державі. В Україні й досі не прийнято платити роялті розробнику ОВТ та захищати інвестовані кошти [2].

Для негайного забезпечення сил оборони ОВСТ в умовах воєнного стану було прискорено процес здійснення оборонних

закупівель, зокрема, в статтю 30 Закону України “Про оборонні закупівлі” внесені зміни, якими визначено, що особливості здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану визначаються Кабінетом Міністрів України [9].

На виконання вимоги зазначеного закону, Урядом прийнято Постанову від 11 листопада 2022 р. № 1275, якою затверджено Особливості здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану [10].

У подальшому неодноразово вносились зміни до вказаної постанови. Зокрема, Постановою Кабінету Міністрів від 18 липня 2023 р. № 736 “Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2022 р. № 1275 та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України” внесено зміни до Особливостей, якими було визначено, що Державні замовники здійснюють закупівлі ОВСТ, ракет і боєприпасів та їх складових частин, а також послуг із розроблення, ремонту, модернізації озброєння, військової і спеціальної техніки, боєприпасів та їх складових частин без застосування видів (процедур) закупівель, визначених Законами України “Про оборонні закупівлі” та “Про публічні закупівлі” [10, 12]. Порядок проведення таких закупівель, у тому числі порядок укладення державних контрактів (договорів), визначається державним замовником.

Наприклад, Міноборони на виконання пункту 43 вказаних Особливостей, розроблено наказ Міністерства оборони України від 29 серпня 2023 р. № 520 “Деякі питання щодо організації проведення під час дії правового режиму воєнного стану закупівель ОВСТ, ракет і боєприпасів та їх складових частин”, яким затверджено Порядок проведення під час дії правового режиму воєнного стану закупівель озброєння, військової та спеціальної техніки, ракет і боєприпасів та їх складових частин, а також послуг із розроблення, ремонту, модернізації озброєння, військової і спеціальної техніки, боєприпасів та їх складових частин, у тому числі укладення державних контрактів (договорів) [13].

На сьогодні в Україні існує близько 500 підприємств ОПК, які займаються проєктуванням, ремонтом, виробництвом та обслуговуванням військової техніки. З них близько 100 є державними підприємствами, а

400 – приватними. У цьому секторі працює близько 300 тис. осіб. Саме приватний сектор найбільше виробляє продукції і надає відповідні послуги. Оборонні підприємства перебувають у віданні АТ “Українська оборонна промисловість” (з них 6 спекекспортерів, тобто підприємств, які одночасно з іншими видами діяльності, мають повноваження посередників у міжнародній торгівлі зброєю, майже 15 заводів і КБ фактично перебувають на окупованій РФ території). Значною частиною оборонних підприємств володіють:

Державне космічне агентство України (ДКАУ) – 12 підприємств;

Міноборони – 8 профільних заводів, в основному підприємства з відновлення озброєнь та військової техніки.

Деякі підприємства належать іншим міністерствам (4-ма керує Мінекономіки, 2 – у віданні МВС) [14]. Як правило, такі підприємства мають значні адміністративні витрати. Це пояснюється кількома причинами:

1. Обсяг виробництва та складність: виробництво ОВСТ потребує залучення значних ресурсів, включаючи висококваліфікований персонал, дослідно-конструкторські роботи, виробничі потужності та матеріали, що призводить до збільшення адміністративних витрат.

2. Регуляторні вимоги – підприємства ОПК підпорядковані суворим правилам і нормам, встановленим державою. Це включає військові стандарти, які потребують додаткових перевірок, документування та відповідності.

3. Безпека і контроль якості – виробництво ОВСТ потребує високого рівня безпеки та контролю якості, що включає витрати на обладнання, перевірки, сертифікацію та інші процеси.

4. Специфікації та документація – військові контракти потребують детальної документації, звітності та відповідності вимогам.

Загалом, адміністративні витрати є необхідною складовою в оборонному виробництві, але ці витрати можуть бути оптимізовані для забезпечення раціонального розподілу ресурсів.

Завдяки великим адміністративним витратам держпідприємств, вартість типової модернізації танку у 2021 році державне підприємство оцінювало майже у 17 млн грн, а приватне – у 7 млн грн.

Українська оборонна промисловість є важливим сектором та значним роботодавцем

в Україні, яка продовжує розробляти та будувати нові військові системи, а також виробляти передове військове обладнання. Кількість нових гравців у сфері діяльності ОПК стрімко зростає саме завдяки приватному сектору. Крім того, в Уряді є конструктивні ініціативи забезпечити рівні права приватних і державних підприємств. Указом Президента України від 20 серпня 2021 р. № 372/2021 затверджено Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України [15]. Ця Стратегія розроблена на основі результатів оборонного огляду, огляду оборонно-промислового комплексу України, Стратегії національної безпеки України та враховує інші документи у сфері стратегічного планування [15].

Стратегія є основою для підготовки державних програм, що стосуються ОПК України, для забезпечення його сталого і ефективного розвитку, зниження залежності України від критичного імпорту шляхом заміщення продукцією вітчизняного виробництва, відродження стратегічної ролі оборонного сектору економіки.

Для забезпечення прозорості, відкритості та неупередженості до проведення оцінювання ефективності реалізації Стратегії активно залучаються міжнародні експерти, провідні наукові установи тощо. У Міноборони утворено ДП “Агенція оборонних закупівель” з метою створення єдиної інтегрованої системи закупівель в Міноборони, забезпечення життєвого циклу продукції оборонного призначення, укладення компенсаційних (офсетних) угод, визначення етапності виконання договорів (контрактів) із забезпечення продукцією оборонного призначення для забезпечення потреб Міноборони та ЗС України [16].

Стратегія структурної перебудови ОПК полягає у закріпленні позитивних тенденцій і трансформації комплексу в оптимальну, гнучку систему, здатну самостійно розвиватися і пристосовуватись до потреб національної оборони. Держава стимулює на базі наявного науково-технічного, технологічного, виробничого та фінансового потенціалу ефективно функціонуючих структур з високим рівнем стратегічного менеджменту, які мають забезпечити:

створення та виробництво (у разі потреби – ліцензійне) новітніх зразків озброєння та військової техніки, іншої складної наукоємної продукції українських та іноземних розробників і виробників;

модернізацію, ремонт та *супроводження експлуатації ОВТ*, іншої складної наукоємної продукції українських та іноземних розробників і виробників;

збільшення обсягів виробництва складної наукоємної продукції цивільного призначення та подвійного використання, конкурентоспроможної на внутрішньому і зовнішньому ринках;

збереження, захист та розвиток критичних технологій, підвищення науково-технічного і технологічного потенціалу, проведення фундаментальних досліджень, створення нових науково-технічних напрямів;

налагодження ефективного міжнародного військово-технічного співробітництва.

Структурну перебудову ОПК потрібно проводити на макро- та мікрорівнях.

На макрорівні ОПК слід реформувати як систему в цілому. До того ж визначаються масштаби, структура продукції і виробничих потужностей, структура ОПК, в тому числі структура мобілізаційних потужностей; основні форми виробництв, співвідношення державного і недержавного секторів оборонної промисловості; перелік виробництв, що не підлягають приватизації, і що залучаються до виконання мобілізаційних завдань, реформується структура системи державного управління ОПК.

На мікрорівні слід провести виробничо-технологічну реструктуризацію ОПК і технологічну модернізацію оборонних підприємств і організацій для формування якісно нової виробничо-технологічної структури, що сприятиме ефективному функціонуванню у ринковому середовищі. При цьому здійснюється технічне переоснащення виробничої, технологічної та експериментальної бази ОПК, перепрофілюються або ліквідуються безперспективні підприємства, створюються умови для поглибленої інтеграції оборонного і цивільного сектору економіки, міжнародної кооперації та інтеграції.

Основними напрямками структурної перебудови ОПК є:

приведення структури та системи управління ОПК у відповідність до сучасної ринкової моделі господарювання, а також функціонування в умовах воєнного стану;

створення ефективних пропорцій між галузями ОПК, продукція яких має стати конкурентоспроможною на зовнішньому та внутрішньому ринках;

розроблення нормативно-правового регулювання інвестиційних та інноваційних процесів в ОПК, що передбачають структурні зрушення;

мобілізація ресурсів: воєнний стан потребує швидкого реагування, тому ОПК активно залучається до виробництва ОВСТ, боєприпасів та обладнання;

збільшення обсягів виробництва: військові потреби різко зростають, тому збільшення обсягів виробництва може включати модернізацію існуючих підприємств і створення нових;

розроблення ОВСТ у співпраці з військовим командуванням, врахування потреб і пріоритетів.

Прогрес у технічному переозброєнні війська напряму залежить від розмірів фінансування оборонних потреб. Збільшення обсягів фінансування на 20 % дасть змогу постачати у ЗС України більше 10 тис. одиниць ОВСТ і 3,5 млн одиниць боєприпасів.

Загалом для успішного проведення трансформаційних перетворень ОПК державі доцільно здійснити низку заходів:

1. Провести повну і об'єктивну інвентаризацію та інспектування військових частин, організацій, установ і державних підприємств, які знаходяться у сфері управління Міністерства оборони України, Міністерства економіки України, Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України для визначення реального рівня та стану здатності виробляти ОВСТ для задоволення оборонних потреб.

2. Здійснити обґрунтування структури і кількісно-якісного складу ЗС України, їх видів та родів військ (сил), організаційно-штатних структур Міністерства оборони України, Генерального штабу ЗС України, з'єднань та військових частин відповідно до потреб в оснащенні ОВСТ.

3. Для успішної реалізації етапів розвитку ОПК доцільно визначити:

необхідний обсяг витрат, виходячи із цілей національної безпеки, існуючих викликів, ризиків, загроз і небезпек, вартості озброєння, військової техніки та необхідної сучасної інфраструктури;

обсяг ресурсів, які може виділити Україна на задоволення оборонних потреб, і ступінь впливу як позитивного, так і негативного характеру оборонних витрат на економічний розвиток держави.

4. Під час оборонного планування потрібно:

передбачити у Державному бюджеті України резервні фонди на випадок виникнення технічних ускладнень при виконанні пріоритетних оборонних програм ОПК (це має підвищити стабільність робіт і знизити фінансовий ризик);

встановити для пріоритетних систем, що знаходяться на етапі розроблення і випробувань, поетапне фінансування;

провести інвентаризацію оборонних програм, ліквідувати розпорошеність ресурсів, сконцентрувати їх на пріоритетних напрямках діяльності ОПК.

Розвитку вітчизняного ОПК також сприятимуть такі заходи:

інновації та дослідження – розвиток нових технологій, матеріалів і методів виробництва може поліпшити якість і продуктивність військової техніки. Інвестування в дослідження та розроблення допоможе винайти передові рішення;

співпраця зі світовими партнерами – взаємодія з іншими країнами та міжнародними організаціями сприятиме обміну знаннями, технологіями та ресурсами. Інтеграція зі структурами НАТО може підвищити стандарти та сприяти спільному виробництву;

автоматизація та цифрові технології – упровадження автоматизованих систем обліку, управління та виробництва допоможе знизити витрати та збільшити точність. Використання штучного інтелекту та аналізу даних може покращити стратегічне планування;

ефективне управління ресурсами – оптимізація витрат, контроль якості та забезпечення своєчасності поставок є важливими аспектами. Удосконалення логістики та ланцюга поставок може забезпечити стабільність виробництва;

розвиток кадрового потенціалу – інвестиції в навчання, підвищення кваліфікації та залучення молодих фахівців допоможе забезпечити наявність кадрів із відповідними знаннями та навичками.

Ці напрямки можуть сприяти поліпшенню діяльності ОПК.

Висновки. В умовах збройного конфлікту на території України і трансформації державної політики трансформації ОПК модель управління оборонною промисловістю зазнає якісних змін. На сьогодні головною метою для ЗС України (як основного замовника і споживача ОВСТ) має стати здатність до ведення успішної війни. Саме тому основні

зусилля варто спрямувати на визначенні пріоритетів з переозброєння. Насамперед це стосується новітніх засобів збройної боротьби. Наразі ті процеси з переозброєння, які відбуваються в Україні, здатні задовольнити власні потреби української армії лише на третину. На практиці це означає, що українська армія отримуватиме бронетехніку, деякі високоточні системи ураження, артилерійські системи не тільки власного, але й закордонного виробництва. Питаннями реформування ОПК потрібно займатися на стратегічному рівні, причому не тільки з західними партнерами, а й з іншими високотехнологічними країнами. Україна отримує допомогу від американської, британської, німецької сторін, що є тактично обґрунтованим, однак вже зараз слід мислити більш стратегічно, створюючи всі необхідні можливості для розвитку власних технологій та організації нових виробничих потужностей.

Розвиток ОПК має здійснюватись із врахуванням наявних фінансових спроможностей, направлених на оснащення ЗС України сучасним озброєнням. Особливу увагу слід приділяти можливості надійного захисту держави від ударів високоточної зброї.

Перераховане вище є важливою складовою забезпечення воєнної безпеки держави, а ОПК має своєчасно, якісно, у встановлених обсягах і згідно з номенклатурою задовольняти оборонні потреби України.

Подальші дослідження доцільно зосередити на підвищенні ефективності, забезпеченню безпеки та збільшенню конкурентоспроможності українського ОПК в умовах повоєнної відбудови України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бадрак В. Регулювання закупівель, експорту/імпорту озброєнь і військової техніки в Україні. *Урядування у секторі безпеки: виробництво, продаж і закупівля озброєнь* : матеріали Шостої міжнар. конф. (м. Київ, 2017). 2017.
2. Як покращити оборонні закупівлі : доповідь Transparency International. URL: <https://dozorro.org/blog/yak-pokrashiti-oboronni-zakupivli-versiya-transparency-international-ukrayina> (дата звернення: 23.05.2024).
3. Бегма В. М., Мокляк С. П., Свергунов О. О., Толочний Ю. В. Офсетна політика держав в умовах глобалізації. Оцінки та прогнози : монографія / за заг. ред. В. М. Бегми. Київ : НІСД, 2011. 352 с.
4. Ткач І. М. Концептуальні засади воєнно-економічної безпеки держави : монографія. Київ : НУОУ, 2018. 312 с.
5. Сальнікова О. Ф. Пропозиції щодо організаційної структури системи державного управління військово-

- технічною політикою України. *Аспекти публічного управління*. 2016. № 8(10). С. 69–75.
6. Деякі питання діяльності Державного концерну “Укроборонпром”: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.03.2023 р. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/237> (дата звернення: 23.05.2024).
 7. Закупка французских вертолетов: МВД просит 200 млн грн в год дополнительно. URL: <https://delo.ua/business/mvd-prosit-eshe-600-mln-grn-na-pokupku-francuzskih-vertoletov> (дата звернення: 23.05.2024).
 8. Порожній “Львівський арсенал”. Як ЗСУ за 1,5 мільярда гривень не отримали жодної міни. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/07/21/7412248> (дата звернення: 23.05.2024).
 9. Про оборонні закупівлі: Закон України від 17.08.2020 р. № 808-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1356-19> (дата звернення: 23.05.2024).
 10. Деякі питання здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2022 р. № 1275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1275-2022> (дата звернення: 23.05.2024).
 11. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19> (дата звернення: 23.05.2024).
 12. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2022 р. № 1275 : Постанова Кабінету Міністрів від 18.07.2023 р. № 736. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/736-2023> (дата звернення: 23.05.2024).
 13. Деякі питання щодо організації проведення під час дії правового режиму воєнного стану закупівель озброєння, військової та спеціальної техніки, ракет і боєприпасів та їх складових частин : наказ Міністерства оборони України від 29.08.2023 р. № 520.
 14. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 23.05.2024).
 15. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 червня 2021 року “Про Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України” : Указ Президента України від 20.08.2021 р. № 372/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/372/2021> (дата звернення: 23.05.2024).
 16. Про утворення державного підприємства Міністерства оборони України “Агенція оборонних закупівель” : наказ Міністерства оборони України від 17.06.2022 р. № 159.

Стаття надійшла до редакційної колегії 30.05.2024

Trends in the development of the defense industry of Ukraine and the implementation of defense procurement in the conditions of repelling the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine

Annotation

Improvement of the security and defense sector has always attracted considerable attention and has become an element of cooperation in the field of international security and development. In the context of the large-scale aggression of the Russian Federation (RF) against Ukraine, the role of the security and defense sector in preserving the territorial integrity of our country is increasing. An important role in this aspect belongs to the creation of an effective mechanism for regulating the process of defense procurement of weapons, military and special equipment.

The purpose of the article is to study the status of existing and emerging trends in the development of the Ukrainian defense industry and defense procurement in the context of repelling Russia's armed aggression against Ukraine.

The Ukrainian defense industry strategy of structural reorganization is to consolidate positive trends and transform the complex into an optimal, flexible system capable of developing independently and adapting to the needs of national defense. The state stimulates the creation of efficiently functioning structures with a high level of strategic management on the basis of the existing scientific, technical, technological, production and financial potential. To ensure successful transformation of the Ukrainian defense industry, a number of measures have been substantiated.

Reforming Ukrainian defense industry needs to be addressed at a strategic level, not only with Western partners but also with other high-tech countries. Ukraine receives assistance from the United States, Britain, and Germany, which is tactically sound, but it is time to think more strategically, creating all the necessary opportunities to develop its own technologies and organize new production facilities.

The development of Ukrainian defense industry should be carried out with due regard to the available financial capabilities aimed at equipping the Armed Forces of Ukraine with modern weapons. Particular attention should be paid to the possibility of reliable protection of the state from strikes by precision weapons.

Keywords: defense procurement; security and defense sector; weapons, military and special equipment; state defense order; defense industrial complex; normative legal acts.